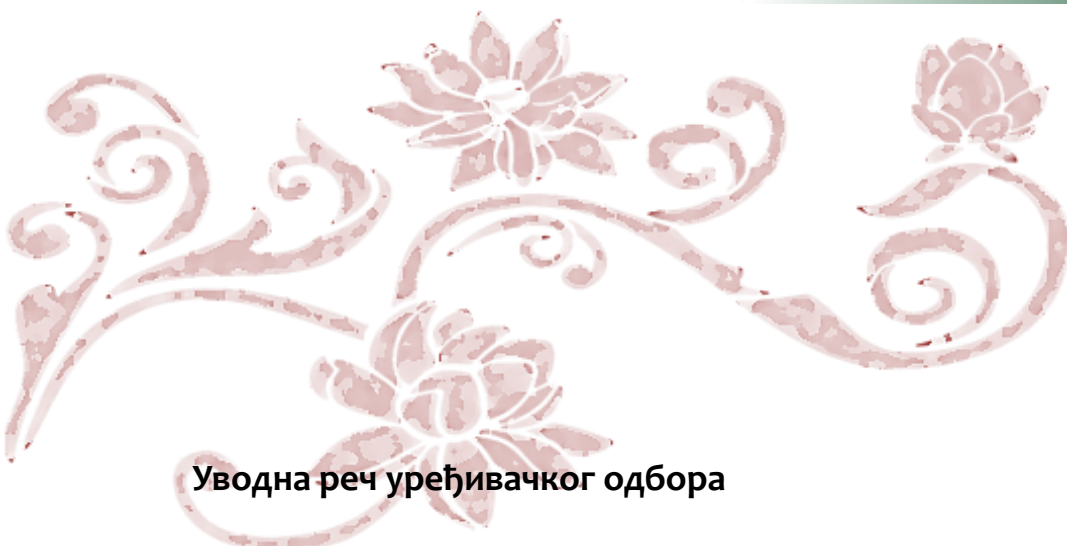

АЛАС

ЧАСОПИС УЧЕНИКА ДЕВЕТЕ ГИМНАЗИЈЕ
„МИХАИЛО ПЕТРОВИЋ АЛАС“

БРОЈ 2

ДЕЦЕМБАР 2013.

Уводна реч уређивачког одбора

Поштовани читаоци,

Пред вама је други број часописа *Алас*. Настојали смо да буде интересантан као и претходни број и трудили се да прихватимо све ваше сугестије.

Обогатили смо наш лист рубрикама које су посвећене спорту, науци и позоришту. Психолог школе дао је неколико савета који вам можда помогну у учењу.

У овом броју налазе се чланци о јубилеју поводом 200 година од рођења Петра II Петровића Његоша и о Светском дану филозофије.

Уколико не знате где ћете дочекати Нову годину, пробаћемо да вам помогнемо да донесете праву одлуку.

Наша екипа свакодневно расте, па вас позивамо да и ви будете део ње. На мејл casopis.deveta@gmail.com можете слати своје креативне предлоге, песме, приче, бисере вршњака и професора, као и сав остали материјал.

Уређивачки одбор *Аласа*
Алекса Јовановић III₄
Светлана Миловановић
Наташа Марковић Атар

ИМПРЕСУМ

Издавач

Девета гимназија „Михаило Петровић Алас“
Гоце Делчева 41, Нови Београд
Телефон: 011/3193-352 Факс: 011/2601-292
Интернет презентација: www.devetagimnazija.edu.rs

Главни уредник и техничка обрада

Алекса Јовановић III₄

Уређивачки одбор

Наташа Марковић Атар, професор српског језика
Светлана Миловановић, професор српског језика

Број 2, децембар 2013. год.

Сарадници

Весна Димитријевић, проф. латинског језика; Драгана Петровић, проф. српског језика; Миланка Васиљевић, проф. српског језика; Милорад Дашић, проф. српског језика; Наталија Јовановић, проф. српског језика; Ана Локић, проф. српског језика; Невена Нешковић, проф. српског језика; Зоран Ђирић, проф. физичког васпитања; Снежана Полугић, проф. филозофије; Милка Ивић, проф. географије; Златинка Бумбић, педагог; Виктор Вицановић, психолог
Олга Петровић, Милица Петровић (слика са насловне стране), Марко Павловић, Никола Миличевић, Вук Ђурић, Јелена Родић, Милица Крејовић, Немања Цветковић, Тијана Шокић, Сара Сокић

САДРЖАЈ

Семинари које смо посетили: Скијање.....	7
Два века од рођења Петра II Петровића Његоша.....	15
Успешни писмени задаци.....	16
Како доћи до личне мотивације за учење.....	18

У посети Кући свих грађана Србије

Ученици одељења 3₇ и 3₈ су са професорком географије Милком Ивић посетили 28. новембра 2013. године Дом Народне скупштине. Обилазећи ово монументално здање, чули смо много занимљивих детаља које желим да поделим са вама.

Народна скупштина је највише представничко тело и носилац уставотворне и законодавне власти у Републици Србији. Као најважнији државни орган она доноси и мења Устав – највиши и најважнији правни акт државе. У Кући свих грађана Србије доносе се закони, одлучује се о променама граница наше државе, расписује републички референдум, потврђују међународни уговори, усваја се буџет и одлучује о свим важним питањима у складу са Уставом. У Народној скупштини двеста педесет народних посланика надзире рад Владе, гувернера Народне банке Србије, Заштитника грађана, служби безбедности и других органа које они бирају. Највише представничко тело државе ради у редовним и ванредним заседањима које води председник Скупштине. Ради ефикаснијег рада формирани су одбори као радна тела, чији су чланови народни посланици. Народна скупштина је постала *Кућа свих грађана* од 31. маја 2004. године, када је први пут организован Дан отворених врата. Тако су и ученици наше школе могли да посете репрезентативну зграду у Улици краља Милана бр. 14 и изблиза виде како ради парламент.

Улица у којој је зграда Народне скупштине била је позната као Крагујевачки друм, који је представљао јужни улаз у београдску варош. Насељавање Теразија започиње 40-их година 19. века када је Стојан Симић, председник Државног савета, подигао зграду на месту данашњег парка преко пута Народне скупштине. У тој згради је била прва владарска резиденција кнеза Александра Карађорђевића, названа Стари конак. Процес урбанизације настављен је изградњом Старог и Новог двора око којих су се груписале зграде страних конзулата и високих представника власти.

Монументално здање Народне скупштине Краљевине Југославије грађено је од 1907. до 1936. године. Градња је поверена архитекти Јовану Илкићу, а камен темељац је постављен у присуству краља Петра I Карађорђевића. У темеље здања узидана је и повеља са именима краља, митрополита и архитекте. Историја градње, обележена честим прекидима и изменама пројекта, затим учествовањем најзначајнијих архитеката, симболично одражава бурну историју државе и њеног парламентарног живота. Руски архитекта Никола Краснов је уређењем ентеријера највише допринео репрезентативности овог здања. Разноврстан стилски намештај, прављен према његовим нацртима, одражавао је укус београдске грађанске средине тог времена. У дипломатском салону (Плавом салону кнеза Павла) израђен је намештај у стиливима Луја XV и Луја XVI, док је намештај намењен посланичким клубовима делом у стилу блиском принципима арт декоа.

У згради Народне скупштине налази се више од две стотине слика, фресака, цртежа, графика и дела примењене уметности. Међу вредним сликарским остварењима издвајају се дела хрватског уметника Ивана Тишова који је насликао групни портрет Николе Пашића са министрима. Ова слика је била покривена слојем малтера пола века! Случајно је откривена после октобарских догађаја 2000. године, а онда је рестаурирана и приказана јавности 2005. године. На прилазном степеништу 1939. године постављена је скулптура *Играли се коњи врани*, рад вајара Томе Росандића. У главном холу се могу видети вајарска остварења из четврте деценије XX века: Цар Душан, Краљ Томислав, Кнез Коцељ и Карађорђе. Скупштинско здање је замишљено и реализовано као монументална, репрезентативна грађевина симетричне основе, пројектована у академском стилу. Зграда Народне скупштине је проглашена спомеником културе 1984. године.

Ученици су обишли Велику пленарну салу у којој народни посланици расправљају о предложеним законима, доносе одлуке и усвајају стратегије. На видном месту у стакленој витрини изложен је Сретењски устав, отворен на страни где су имена његових потписника. Посету смо наставили у Малој пленарној сали, где се одржавају конференције, саветовања, седнице одбора и других радних тела Скупштине. У овој сали најлепши детаљи су фреска Велика алегорија рада сликара Мата Менегела Родића и шест женских и исто толико мушких портрета у ношњама народа некадашње Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, дела сликара Кристијана Крековића. Ученици су затим отишли у библиотеку Народне скупштине у чијој су богатој ризници од 60.000 јединица видели архивска документа, као и прва издања неких књига. Обилазак су завршили посетом Централном холу. Ту је тренутно постављена изложба Србија – трајање и памћење, уз коју је представљена архивска грађа из историје модерне српске државности.

Посета најлепшој згради на Балкану је била веома занимљива. Из зграде смо изашли пуни утисака. Надам се да ће и наредне посете државним институцијама бити попут ове.

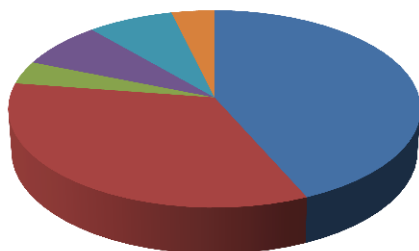
Тијана Шокић 37

Где „деветари“ дочекују Нову годину?

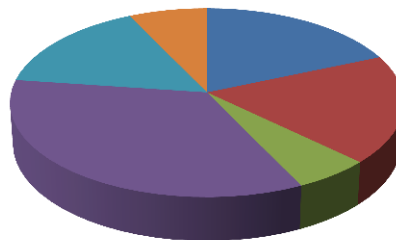
Интересовало нас је где ће „деветари“ дочекати 2014. годину, па смо анкетирали ученике првог и трећег разреда наше школе.

Први разред

- журка
- код куће
- Трг Републике
- кућна журка
- друго
- не знам

Трећи разред

Анкета је показала да ће највећи број првака Нову годину дочекати у неком од београдских клубова, као и да ће се велики број њих од ове године опростити у породичном окружењу. Код трећака је ситуација другачија – већина њих ће бити на кућној журки. На Тргу Републике неће бити много ученика наше школе.

Мали број „деветара“ ће 2014. годину дочекати на Копаонику или Златибору. Неки иду на Јахорину, путују у Сарајево или Будимпешту, а неки су нас посебно забавили својим духовитим одговорима.

Овом приликом бисмо поздравили првака који ће Нову годину дочекати код Ацине бабе. Поручили бисмо родитељима кажњених ученика да још једном размисле да ли су њихова деца направила толику глупост да би им ускратили незабораван провод. Замолили бисмо ученика који иде у Руанду, да нам донесе лепе фотографије и напише чланак о својим путовањима.

Где год да сте, лудо се проведите и потрудите се да лепе тренутке у 2014. делите са породицом и пријатељима!

Вук Ђурић III₁
Алекса Јовановић III₄

СРЕЋНА НОВА 2014. ГОДИНА!

Семинари које смо посетили: Скијање

Ове године похађала сам врло занимљиве семинаре о скијању.

Од 22. до 31. марта била сам на семинару за стицање звања инструктора скијања на Копаонику. Семинар је трајао 9 дана. Практична обука трајала је од 09:00 до 16:00 часова, а теоријска од 19:00 до 21:00 час. Предавања су ми веома користила, а нека од њих била су о првој помоћи, лавинама и оријентацији. Након семинара имала сам полагање које је обухватало плужне заокрете без убода штапом, заокрет са плужним одразом са убодом и без убода штапом, основно вијугање, паралелни заокрет у широком ходнику, паралелне заокрете у уском ходнику и суножне поскоке (за II и III ниво инструктора).

Теоријски семинар за стицање звања инструктора скијања састојао се из делова који су били 23, 24. и 30. новембра и 1. децембра. Одржан је у Новом Саду на Факултету за спорт и физичку активност. Првог децембра полагала сам теоријски испит на коме је требало показати знања о биомедицинским, социолошким и теоријским основама спорта, о информатици и организационим основама спорта, страном језику и безбедности.

Семинаре организује Удружење инструктора скијања Србије. На сајту www.uiss.org.rs можете пронаћи додатне информације о њима. Веома су занимљиви и поучни за све који уживају у овом зимском спорту и сматрају да имају потенцијала за напредак. Осим предавања организују се и различита дружења и сусрети са познатим српским скијашима.

Олга Петровић III₄

Позоришне новости

Крај турнеје Драмског студија Девета гимназије „Михаило Петровић Алас“

Драмски студио наше школе гостовао је 30. новембра у Врању и 1. децембра у Нишу. Представом „Лет изнад кукавичјег гнезда“ завршио је турнеју коју је помогла и финансирала амбасада Сједињених Америчких Држава као и Културни центри у Новом Саду, Суботици, Врању и Нишу.

Представа је изазвала велику пажњу публике и било је невероватно искуство играти пред пуним салама. Позориште лутака у Нишу, једно од најстаријих луткарских позоришта у Србији, освојило је срца ученика лепотом сцене и магијом „дасака које живот значе“. Сала није била довољно велика да прими све заинтересоване Нишлије.

Ученици су из сваког града понели неко ново искуство. У Новом Саду љубазна и старија публика била је одушевљена зрелашћу наших „деветара“. Суботичани су угостили Београђане у прелепом Мађарском народном позоришту. Гостопримљиво Врање, у коме смо посетили кућу Боре Станковића, донело је лепоту југа.

Представу очекују и следећа играња, о чему ћемо вас и даље обавештавати.

Драгана Петровић, професор српског језика

„Госпођа министарка“

Група „деветара“ је у недељу 8. децембра присуствовала изведби представе „Госпођа министарка“ на Вечерњој сцени позоришта „Бошко Буха“. Представу је режирала Татјана Мандић Ригонат, а глумачку екипу чине Горан Јевтић као Госпођа министарка, Милош Влалукин, Виктор Савић, Катарина Марковић, Властимир Велисављевић и други. Представа је насмејала и одушевила све присутне. Иако је први пут изведена давне 1929. године, ова Нушићева комедија и даље има актуелну поруку. Свима који је још нису гледали, препоручујемо да одгледају ову представу.

Јелена Родић III₃

„Миланковић“

Ученици Девете гимназије „Михаило Петровић Алас“ посетили су Мадленијанум 9. децембра и уживали у извођењу нове биографске музичке драме „Миланковић“.

Александар Николић је на нов и креативан начин представио живот једног од највећих српских научника. Веома динамична радња и музика која је прати терају гледаоца да размишља само о збивањима на сцени. Небојша Дугалић у улози Милутина Миланковића, Дубравка Ковјанић и Андрија Даничић показали су нам све своје глумачке таленте и вокалне способности.

Не верујте нам на реч, него резервишите своје карте и уживајте у овом невероватном остварењу.

Алекса Јовановић III₄

Новогодишња представа Драмског студија наше школе

Пред пуном салом Дома омладине 24. децембра Београђани су уживали у новогодишњој представи коју су спремили наши ученици.

Представа „Шта се десило са вуком?“ позната је прича о Црвенкапици, али овог пута виђена из другачијег угла.

„Да ли је вук променио ћуд или се свет око њега изменио?“, главно је питање овог играказа. На питања „Шта је старо, а шта ново? Како би се малена Црвенкапа снашла у овом нашем свету?“, ученици Девете гимназије „Михаило Петровић Алас“ одговарају кроз музику, плес и шалу.

Представа је предвиђена и за старије узрасте, јер је ова, већ позната тема, послужила за критику данашњег времена.

Велики број ученика помогао је у реализацији овог пројекта. Сценографија, костими, маске и шминка дело су чланова Драмског студија. Представа ће се и даље изводити у програму Дома омладине.

Драгана Петровић, професор српског језика

Наши спортисти

Наша школа је у свакој генерацији имала одличне спортисте. То су били ученици који су постизали завидне резултате на такмичењима у одбојци, кошарци, пливању, атлетици, стоним тенису и другим спортовима, како у индивидуалним, тако и у екипним такмичењима.

И ове школске године, током првог полугодишта, окитили смо се медаљама захваљујући нашим успешним такмичарима.

У Спортском центру „Бањица“ 26. септембра одржано је Отворено првенство Београда у стоним тенису у појединачној категорији. Тада је Лука Јовичић из 2₆ освојио прво место. Сутрадан је организовано екипно такмичење и наши стонотенисери су се изборили за треће место. Бронзу су понели Лука Јовичић из 2₆, Никола Ранисављевић из 3₅ и Лазар Савовић из 3₈.

Ове године је Црвени крст Новог Београда са Црвеним крстом Земуна организовао Трку за срећније детињство. Ми смо и у овој спортској манифестацији имали представника – Сању Савић из 3₅. Тог 12. октобра на стотине ученика из основних и средњих школа дошло је на Ушће са циљем да учествују у овој трци. Наша Сања је на циљ стигла прва у својој категорији.

У Хали спортова у Трстенику 6. новембра организовано је Републичко првенство у стоним тенису. Поново је у појединачној категорији блистао Лука Јовичић, освојивши друго место и сребрну медаљу.

Успешним стонотенисерима и атлетичарки придружимо и пливаче. У Спортско-рекреативном центру „Милан Гале Мушкатировић“ 18. новембра одржано је Првенство Београда у пливању. Ту смо имали две успешне представнице: Катарину Кучук из 3₈, која је у дисциплини 100 метара краул освојила треће место, и Ану Милошевић из 1₅, која је 100 метара прсно испливала као пета у овој трци.

Ученике је припремао и на такмичења водио професор физичког васпитања Зоран Ђирић.

Свим такмичарима и професору честитамо, са жељом да наставе са успесима.

Наташа Марковић Атар, професор српског језика

Дејвис Куп Србија – Чешка

Тениски спектакл између Србије и Чешке одржан је у Комбанк асени у Београду од 15. до 17. новембра. Репрезентација Србије предвођена Новаком Ђоковићем изгубила је резултатом 2:3 и, нажалост, изгубила прилику да оствари свој сан по други пут.

Иако је Ноле убедљиво савладао Штепанека, Бердих је био прејак за Лајовића. Чак и на тренинзима на којима смо присуствовали, осећала се напетост јер су нашем тиму недостајала два играча без којих нисмо били јаки као иначе.

На трибинама је било око 20.000 људи. Радовали су се сваком сјајном поену и туговали за пропуштеним приликама да Србија поново постане тениски првак.

Кроз вишедневно волонтирање схватили смо да је за организацију оваквог догађаја потребно више од постављања терена. Све је пролазило у најбољем реду и у свет је ишла права слика Србије. Тиме смо доказали да нема боље атмосфере од оне у Асени.

Милица Крејовић III₄
Немања Цветковић III₄

Наука, јесен и ми

Ову јесен провели смо у духу науке – обилазећи различите манифестације широм града.

Хемијски факултет Универзитета у Београду и Српско хемијско друштво су поводом 160 година од отварања прве лабораторије у Србији организовали изложбу под називом „Лабораторија великана – наслеђе српске хемије“ у Галерији науке и технике САНУ. Ученици природно-математичког смера посетили су изложбу и спознали тешкоће с којима су се научници у прошлости сусретали. Сви смо добили џепно издање Периодног система елемената који радо користимо.

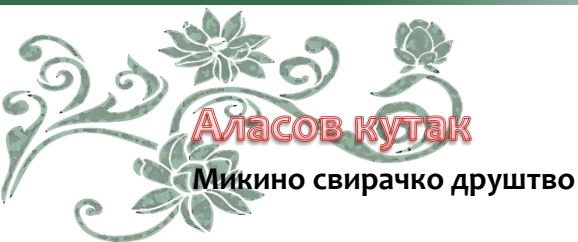

Обишли смо и Фестивал науке. Многи факултети, институти и школе потрудили су се да ова манифестација оствари рекордан број посетилаца. Овогодишња новина су „суперхероји науке“. Седам врхунских стручњака из области физике, хемије, биомедицине и психологије одговарали су на сва наша питања.

Три дана посветили смо екологији. Грин фест одржан је у периоду од 13. до 15. новембра. У поподневним часовима присуствовали смо различитим предавањима и радионицама, а увече уживали у филмовима о генетски модификованом организмима, затрпавању планете Земље отпадом и о изливању нафте.

Центар за промоцију науке је у сарадњи са Шумарским факултетом Универзитета у Београду организовао изложбу „Шума знања“ у приземљу Робне куће „Београд“ у Кнез Михаиловој улици. Тринаест научних идеја које су промениле свет крију се међу шумским биљкама и животињама. Како изложба траје до 24. јануара, нећемо откривати више детаља везаних за ово интересантно догађање у центру града. Надамо се на ће вам се поставка свидети.

Алекса Јовановић III₄

По повратку са свршеног школовања из Париза, Мика је овде у Београду отпочео најинтензивнији рад у три правца, једновремено и са истим одушевљењем: на науци, риболову и свирању. Риболов је обављао као мајстор великог стила, као високо музикалан, свирао је за своје лично задовољство, најпре сам у својој кући, али је желео да састави и „мало друштванце“, да би свирање било изразитије. Често ми је говорио да необично воли наше народне мелодије онако како их свирају „емпирички свирачи“ (без нота). Ради тога је залазио у све кафане, где је свирала која дружина, да би научио нове мелодије које није знао... Уколико је више слушао такве дружине, утолико је више у њему расла жеља да састави и своју дружину. Прилика за

то указала се за време бербе грожђа у његовом винограду у Топчидерском брду 1893.г. Берба му је увек чинила једно од најмилијих задовољстава, и увек ју је обављао сам уз припомоћ три до четири најинтимнија пријатеља, са којима се најчешће дружио. Кад се заврши берба, измуља грожђе и све то смести у бачве, онда настане вечера и весеље са свирком и песмом. Сваки од позваних пријатеља „за бербу“ дошао је са својим инструментом за свирање. Те године било је необично расположење код свију. Тада је Мика предложио да оснују засебан оркестар и да се повремено састају код сваког редом на овакве другарске седељке и код појединих пријатеља. Сви смо одушевљено прихватили и заветовали се да ћемо се увек састајати кад мајстор Мика на то позове. Тај наш завет трајао је без прекида пуних 50 година. Тако је спонтано постало прво „свирачко друштво Микино“, које се састајало од квартета и бубња. Прву виолину, као примаш, држао је мајстор Мика, другу виолину пок. Коста Ј. Ђорђевић, машински инжењер, брач пок. Светолик И. Поповић, бродски инжењер, контрабас пок. Душан Протић, чиновник Управе фондова, а ја сам држао бубањ и др. Доцније је то друштво узело назив „Суз“.

Никола Миличевић III₄

Преузето из књиге Мика Алас: белешке о животу великог математичара Михаила Петровића, аутори Милутин Миланковић и Јеленко Михаиловић

Обележен Светски дан филозофије

УНЕСКО је 2005. године установио Светски дан филозофије, који се обележава трећег четвртка у новембру (ове године то је био 21. новембар). Независно од самог датума, друга половина новембра посвећена је значају филозофије у образовању. Широм света овим поводом организују се различите манифестације попут квизова, трибина, радионица, представа, дискусионих форума и слично.

Филозофија развија критичко и креативно мишљење, вештину аргументације, културу слободне дискусије и комуникације, утиче позитивно на формирање вредносног система код младих људи, негује дух и хумане вредности, помера границе уобичајеног погледа на свет. Због свега наведеног, њена улога у васпитању је од суштинске важности, нарочито у данашње време у којем доминирају површност, отуђење, дехуманизација.

Матуранти наше школе ове године су Светски дан филозофије обележили извођењем филозофског скеча под називом „О користи и штети филозофије за живот“. Основни текст скеча приредила је професорка филозофије Веселка Сантини, на основу дела Диогена Лаертијеа „Животи и мишљења истакнутих филозофа“. Овај текст послужио је као идеја за креативно извођење ученика, јер су га током вежбања мењали и дограђивали.

Припрема скеча је била врло забавна јер су ученици импровизовали, свако је предлагао неку новину, све се одвијало врло брзо и у тајности. У петак, 22.11.2013, почев од четвртог часа у преподневној смени, „глумци“ су „упадали“ на часове, ненајављени, и изводили скеч. Ови њихови наступи дочекани су са чуђењем „публике“, тј. осталих ученика, а по завршетку су се чуле бројне честитке уз искрене аплаузе. „Филозофи“ су потом одлазили у следећу учионицу. Тако је било и у другој смени.

Скеч су припремали ученици 4₂: Јована Мирјанић (Ксантипа), Немања Пеић (Протагора), ученици 4₄: Јован Кресовић (Сократ), Никола Расулић (Пирон), Димитрије Цветковић (Диоген), Јован Шумарац (Аристип) и ученик 4₆, Марко Дмитровић (Демокрит). Највећи проблем представљали су нам костими, које смо морали да импровизујемо, али ту су нам помогли ентузијазам и машта, и неколико другарица (Дања, Василија, Даница), које су нашминкале глумце.

Снежана Полугић, професор филозофије

Два века од рођења Петра II Петровића Његоша

Пре тачно двеста година, 6. новембра по грегоријанском календару, рођен је владика Петар II Петровић Његош, један од највећих српских песника, велики духовни и световни владар Црне Горе. Својим делима достигао је сам врх српског и европског песништва и био један од стубова романтичарске епохе која је захватила наше просторе. Његово највеће дело „Горски вијенац“ у Бечу је оцењено као „манускрипт генијалног творца“. Написао је и друга дела као што су „Лажни цар Шћепан мали“, „Луча Микрокозма“, „Огледало српско“ и др.

Доказао се и као вешт, прагматичан владар који је својом политиком успео да уједини и учврсти савез различитих црногорских племена. На спољнополитичком плану настојао је да добије признање државности од стране великих сила, ојачао је везе Црне Горе са Русијом, борио се против уцена и притисака Аустроугарске и припремао народ за коначан обрачун са Турцима.

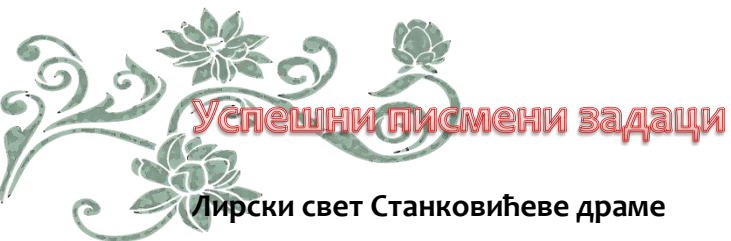
Овај историјски датум је обележен у Србији, Црној Гори и региону разним манифестацијама. У САНУ је одржана свечана академија на којој су поред митрополита Амфилохија присуствовали многи српски интелектуалци: Матија Бећковић, председник САНУ Никола Хајдин, Светозар Кољевић, Миро Вуксановић и др. Сви су се сложили да је Његош био „небоземни стуб српске словесности, свјести и савести“. Поред САНУ, Руски дом је за овако важан догађај организовао гусларско и поетско вече „Уметност православних народа“, где је издавач „Штампар Макарије“ представио сабрана дела Његоша у 8 томова. Ми смо Његошу посветили пано у холу школе.

Осим у Београду, годишњица је прослављена и на Ловћену, где су присуствовали многи црногорски званичници и уметници. У Мостару и Приједору организоване су манифестације, на којима су рецитаторске, плесне и музичке секције представиле животни пут, дело и филозофију Петра Петровића. Наш прослављени редитељ Емир Кустурица је најавио да ће 29. новембра у меморијалном комплексу Андрићград у Вишеграду бити постављена споменик Његошу. Он је нагласио утицај који је имао „трагични јунак косовске мисли“ на нашег јединог Нобеловца.

Упркос настојању да се организује међународни скуп „Његош у свом и нашем добу“, који би трајао од 6. до 8. новембра, то се није остварило. Није било средстава, иако су молбе за финансијску помоћ послате на адресе Министарства културе, Председника и Потпредседника Владе Србије и многих других институција. Није било одговора. Тако је пропуштена прилика да се ода почаст Његошу какву стварно заслужује. Надајмо се да ће нас овај случај опаметити и да ћемо следећи пут имати више поштовања и осећаја за људе који су нас својим ликом и делом задужили и оставили нам драгоцено и бесмртно наслеђе.

Марко Павловић З₁

У затвореној патријархалној средини старог Врања своје, наизглед мирне животе, живе обични, породични људи. Поштују обичаје, верују у Бога, чувају и бране част. Зна се где је коме место, ко одлучује, ко говори, а ко ћути и слуша. Бракови се уговарају и склапају рано. Долази као резултат договора породица које се воде материјалним и сталешким разлозима. Љубав се стидљиво ни као реч не помиње. Осећања се гуше, воља спутава, јер тако треба и тако мора. Тако је записано. Човек живи да би радио, заслужио поштовање и име. Нема заноса ни страсти. Ни младост се не опрашта. А време неумољиво тече, живот незадрживо пролази.

Песме лепе Коштане, заносне Циганке, подсетиће их на све оно што немају а желе, на све оно што су неповратно изгубили. У њеном заносном гласу и песми што се преноси с генерације на генерацију, наслутиће лепоту слободе и силину давно спутане страсти. Опијени тугом за младошћу која је неповратно прошла, заборавиће на границе између оног што се сме и што се не сме. Заслепљени девојачком лепотом и очарани гласом што у срце дира, у часовима миља, између јаве и сна, они ће се одрећи свега: породице, угледа, обавеза... Болном празнином заболеће живот који је њихова стварност. Душа ће зајаукати за свим оним дивним што су пропустили. Дуго потискивана несрећа јасно ће се показати у њиховој свести. Пред Коштанином потресном песмом падају маске и најдостојанственијима. Топи се гордост, ишчезава строгаћа. Потреба за љубављу и људском топлином претвара се у неми крик.

Митке, песник у души, никад се није уклопио у патријархалне норме. По механама тражи лек за своју бољку. Оженили су га без његове воље и пристанка, сапели га и унесрећили. У Коштанином друштву, он, који је болан од самог себе, који ће у гроб лећи отворених очију, ношен умилном песмом, изнова проживљава своју младост. Опијен лепотом, напрегнутих чула, он као да поново крстари друмовима на свом ату, док месечина греје. Смеше му се девојачка лица у којима није стигао да се довољно нажива. Толико тога је имао. Али сад је само туга и празнина. Слути скору смрт, а још је толико тога жељан. Гладан живота, слободе, снаге, лепоте, отићи ће са овог света. Он добро зна да је човек створен за муку и жал, зато Коштани, својој сестри по души, без увијања каже да јој не преостаје друго него да ћути и трпи, јер се нико није изборио са суђеницама. Узалуд Коштана гледа у даљине и хрли да сазна шта је иза зелене горе. Асан је њена граница. Као и сви јунаци Станковићеве драме и она ће схватити болну истину о људској судбини: горе високо, доле тврдо.

Јелена Шкиљевић З₂

Човек може бити уништен, али не и поражен

Током шест миленијума забележене историје, човечанство се увек суочавало и борило са свакојаким злом, себичношћу и многим мрачним силама које бораве у нашим срцима и изван нас. Сила и мржња су моћне, али ништа није донело толико бола и патње као страх и апатија. Све тешко и мучно се да превазићи, само ако се упорно боримо. Оног тренутка кад се предамо или кад нам више није стало, све је изгубљено.

Малала Јусуфзаи рођена је у долини Сват, изолованој ували у северозападном делу Пакистана. Њен једини грех био је што се родила као девојчица у друштву које је због тога не сматра равноправном и достојном. Као мала, стекла је љубав према књизи и знању, страсно пожелела да постане научница. У школи је пронашла срећу.

Када је долина Сват запала у руке талибанима, исламистичким екстремистима, који верују да само мушка деца имају право да се школују, изгледало је да се Малалин сан завршио пре него што је и почео. Многи су се предали судбини и дозволили да буду поражени. Међутим, Малала се није дала. Са само једанаест година, одлучила је да се супротстави војсци наоружаних фанатика. Не само да је наставила да похађа наставу, чак и пошто су многе школе уништене, него се активно почела борити за своја права. Слала је писма америчким медијима, апеловала да се прикупља новац и намењује школама за девојчице. Јавно је иступала и говорила да ће се борити док је жива. Није се плашила талибана.

Једног дана, кад је Малала имала само четрнаест година, маскирани фанатик ушао је у њен школски аутобус и упуцао је у главу. Чак ни тада, суочена са смрћу, није се предала. Грчевито се борила за живот и уз помоћ врсних хирурга, победила и саму смрт.

Долина Сват се и данас бори против мрачних талибана, а Малала Јусуфзаи, девојчица коју ни страх, ни мржња, ни смрт не могу да поразе, предводи борбу за право на образовање, за женску равноправност, за достојанство. Због тога је номинована за Нобелову награду за мир и добила је милионе долара за своје узвишене циљеве. Има шеснаест година, цео живот пред собом и силну вољу и жељу да свет учини бољим.

Ако Хемингвејеве речи *Човек може бити уништен, али не и поражен*, икога описују боље него рибара Сантјага, онда је то ова невероватна девојка лавовског срца.

Василије Месаровић 3₂

Како доћи до личне мотивације за учење

Одавно већ покушавам да ученицима упутим поруку да оцена не сме бити једини циљ, а самим тим и једини мотив њиховог учења. Већина ме обично „бело“ гледа, понављајући у себи, а неки и наглас, добро познати аргумент да ако немају све петице, или барем одличан успех, неће моћи да упишу жељени факултет. Овај аргумент није тако јак као што се чини на први поглед. За упис на факултет однос бодова између пријемног испита и успеха у школи је 60:40 у корист пријемног испита. То у преводу значи да, рецимо, два нетачна одговора на тесту (изгубљена два бода) имају приближно исту тежину за одличне ученике као кад би имали две четворке у сва четири разреда. Да се разумемо, не кажем да оцена није битна, већ да је много важније реално и употребљиво знање, а то пријемни испит сасвим лепо илуструје.

Учење за оцену има многе слабости и недостатке. Често је у питању знање за „једнократну употребу“, а то заправо значи да се лако заборавља и не оставља дубљи траг. Такво знање нема трансфера и примене у пракси. Све то је још израженије ако се има у виду да се у нашем школском систему високе оцене добијају у највећем проценту (можда око 90%) на репродукцију чињеница.

Учење за оцену је увек стресно, изазива непотребну напетост и нелагодност. Прати га видљиви или невидљиви притисак да нешто мора да се научи. То често доводи до нездравог такмичарског духа, зависти и опсесивне потрбе за успехом.

Да ли постоји алтернатива?

Многи ученици, мада не само они, надају се да би некаква ефикасна техника, некаква фамозна „пречица“ могла да убрза и олакша процес учења. Спомињу се у том смислу учење под хипнозом, мапе ума, разне стратегије памћења, технике брзог читања и сл. Нисам присталица таквих идеја и приступа због тога што све то може лако да склизне у једно ментално малтретирање мозга. Рецимо, претварање бројева у слику и повезивање тих слика (нпр. 1-свећа, 2-лабуд, 3-Снешко Белић) у виду приче, да би се тако на крају запамтили ти исти бројеви, не изгледа као олакшица или пречица већ као неприродно, заморно и непотребно (пре)асоцирање. Уосталом, човек није и не би требало да буде компјутер који брзо обрађује информације и памти их у скоро неограниченом броју. Свако од нас пре свега треба да оствари себе као аутентичну личност која се непрекидно развија у интелектуалном, образовном, моралном и сваком другом виду. Процес учења и образовања треба искористити у том смислу.

Због тога је најбитније да ученик дође до своје личне мотивације за учење. Она произилази из дефинисаних интересовања, препознатих циљева и амбиција, интелектуалне радозналости, радости сазнања, жеље и тежње за личним развојем. Уместо *морам то да научим* требало би да буде *желим то да научим*. Такав приступ доводи до трајног и квалитетног знања, личне посвећености и, напослетку, до професионалне компетентности и стручности.

Ево неколико практичних савета и мотивишућих порука.

Филозофија. Ученици често имају отпор према овом предмету јер је, по њиховом мишљењу, сувише апстрактан, не даје конкретна и практична знања, своди се на празна мудровања некаких ликова из прошлости. Насупрот томе мотивишите себе на следећи начин: Могу ли себе да обогатим у интелектуалном и духовном смислу учећи филозофију? Могу ли на овај начин доћи до сопственог филозофског схватања живота? Како да лично одговорим на вечно битна питања: у чему је смисао и вредност живота, шта је срећа, шта је добро...?

Музичка култура. Отпор према овом предмету произилази из „плусквамперфекта“ музике и музичких садржаја који се обрађују. Већина ученика има негативан емотиван однос према озбиљној музици. То се може превазићи променом приступа следећим питањима: Како препознати музичку идеју? У чему је уметничка вредност одређеног музичког дела? Ако је за неког озбиљна музика вредна и интересантна, шта је то што они чују у тој музици? Какав је њихов емотивни доживљај? А какав је мој? Да ли га уопште има? Зар сам ја толико „музички глуп“ да не могу да одслушам симфонију, концерт или фугу од почетка до краја?

Историја. Немотивсаност многих ученика за овај предмет своди се на питање и став: Шта ме брига шта је некад било?! Међутим, ако желиш да разумеш догађаје који се данас дешавају, мораћеш да откријеш њихове узроке – а узроци су у историјском следу догађаја. Зато историја није само прошлост, већ ја она „уграђена“ у актуелне догађаје.

Будите креативни у самомотивсању. Тако ћете доћи до личне мотивације за учење.